

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 685.

CHICAGO, ILL., 28. oktobra (October 28), 1920.

LETO—VOL. XV.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

“REVOLUCIJA VSAKA ŠTIRI LETA.”

Volilna kampanja se bliža h koncu. Še nekaj dni — in suhe številke bodo povedale, kje stoji ameriško ljudstvo.

Ameriški Slovenci smo le majhen del velike delavske mase v Združenih državah; tako majhen del smo, da skoraj ne štejemo nič v splošnosti. Skoraj! So pa momenti, ko šteje sleherni posameznik, kakor šteje vsak člen v verigi, pa naj bo dolga ali kratka. Po uradni statistiki nas je okrog 180.000. Recimo, da nas je 50.000 volilcev in volilk; lahko nas je več, morda pa tudi manj, ampak vzemimo to srednje število. Petdeset tisoč slovenskih glasov mora tuptam le nekaj šteti.

Glavno je, kako bodo ti naši glasovi oddani, da bod res šteli. Slovenci smo — kakor rečeno — v ogromni večini delavci. Izjem je tako malo, da jih ni vredno omenjati. Delavci smo, industrijalni, rudniški in poljedelski; kar je naših farmerjev, sami obdelujejo svoja večinoma zadolžena polja in so na drugi način ravno tako odvisni od kapitalistov kakor njihovi bratje v tovarnah in rudnikih. Po vsi pravici torej spadamo v delavski razred, razred onih ljudi; ki se žive od prodajanja svoje delovne sile — po ceni katero jim določajo delodajalci.

Življenski interesi ameriških Slovencev so interesi celokupnega delavskega razreda v Ameriki. In kakšni so ti interesi?

Da imamo čim več koristi od našega dela! — Da nam delo zagotovi pošteno človeško existenco; da delavec dobi za svoje delo plačo, kakršna mu gre po družabni vrednosti izvršenega dela; da se znižajo delovne ure; da je gospodar, ne pa suženj svojega dela. Izkratka: interesi delavskega razreda so, da se otrese mezdne sužnosti in da postane enakopraven v industriji kakor je enakopraven v politiki. Cilj zavednega delavca je industrijalna demokracija.

Delavec, ki se zaveda teh svojih interesov, je razredno zaveden. Nezavedni delavec misli, da ne more eksistirati brez kapitalista, kajti od kod bi bil njegov zaslužek, če mu ne bi kapitalist dal dela? On ne ve, da je ravno narobe res: kapitalist ne more eksistirati brez delavcev, medtem ko delavec lahko in veliko boljše eksistira brez privatnih posestnikov kapitala.

Ako se kot delavec zavedamo naših interesov in stremimo po industrijalni demokraciji, kako bomo dosegli to, kar želimo?

Pridružiti se moramo ostalim delavcem v Ameriki, ki zasledujejo enak cilj. To je čisto naravno. Sami ne opravimo ničesar. Naši tovariši, ki delajo z

nam v tovarni, pri plavžu, v rudniku, premogovniku, na železnici in farmi ali kjerkoli, morajo biti tudi naši tovariši v boju za doseg industrijalne demokracije.

Kot zavednim delavcem nam mora biti jasno, da kdor kontrolira politično stran vlade, kontrolira obenem tudi vlado v industrijah in gospodarstvu sploh. Prvi korak delavcev mora tedaj biti, da si osvojijo politično vlado in to se lahko zgodi pri volitvah.

Zadnje čase smo večkrat slišali, da se “revolucija v Združenih državah lahko izvrši vsaka štiri leta”. S tem mislijo volitve. Na volilni dan — pravijo — lahko izvolite kogar hočete, magari same boljše vike, in če se večina volilcev izreče za drugačen sistem, bo potem vsaka sprememba postavna.

Iznebimo se vseh pomislekov in sprejmimo to. Mnogo milijonov volilcev je sicer brez volilne pravice, ker niso državljani; drugi milijoni so oropani te pravice, ker jih boj za existenco podi iz kraja v kraj, tako da niso nikjer toliko časa kakor zahtevajo volilni zakoni. Kljub temu ima delavski razred s farmerji vred v Ameriki dovolj volilcev, ki lahko nadglasujejo vse kapitalistične stranke in dobe kongres ter ostale domače zbornice v svoje roke. To bi bila revolucija; mirna revolucija brez krvi.

Prihodnji terek je priložnost za takšno revolucijo. Ali so ameriški delavci pripravljeni na njo? Ali smo slovenski delavci toliko revolucionarni, da lahko pomagamo?

Kako stojimo slovenski delavci ob zaključku kampanje? Smo si li v svesti, da bomo volili prav, tako da bodo naši glasovi kaj šteli za delavske interese? — najmanjšega dvoma ni, da naši glasovi ne bodo šteli prav nič, ako jih oddamo kandidatom dvo-glave kapitalistične stranke, ki se nam ponujajo na vseh vogalih in tudi v kotičkih našega mizernega slovenskega časopisja. Listi — razun ene same častne izjeme — katerih ni sram, da se nazivajo “delavski”, so se prodali kot po navadi za dolarje kapitalistični stranki, kapitalistom in profitarjem in priporočajo našim delavcem, da naj volijo Hardinga in Coxa. Naj jim teknejo dolarji! “Proletarec” jim ne zaviđa umazanega businessa, opozarja pa slovenske trpine v Ameriki, da naj pomislijo, kako nesramno se dotični listi norčujejo iz njih.

Priporočati delavcem kandidate tiste stranke, bodisi republikanske ali demokratične, ki je očitno nasprotna delavskim interesom, se pravi krvavo norčevanje iz delavcev.

Vse "difference" med republikanci in demokrati so sleparija, pesek v oči nezavednim volilcem, da se bodo dali ložje potegniti. Industrijskim avtokratom, ki imajo svoj sedež v Wall Streetu, je vseeno, kdo je izvoljen, Harding ali Cox. Ali nimajo delavci nobene izkušnje iz prejšnjih let? Morda so že pozabili na batine, ki so jih dobili tekom zadnjih dvanajstih let odkar so gospodarili v Washingtonu republikanci s Taftom in demokratje z Wilsonom? Kaj je bilo razlike? Nič! Kajti obe stari stranki sta poslušni dekli trustov, profitarjev in denarnih carjev in morata plesati kakor jima gode Wall Street.

Liga narodov, vsled katere se kregajo, je humbug. Liga ameriških in evropskih kapitalistov obstoji že davno in obstala bo, pa naj je izvoljen Harding ali Cox.

Slovenski delavci, ki imajo volilno pravico in ki hočejo, da bodo njihovi glasovi res kaj šteli v prid njihovim interesom, naj glasujejo za princip industrijske demokracije in nositeljca tega principa je **socialistična stranka**.

Kapitalisti bodo volili — kakor vselej — kandidate, ki so jih sami postavili. To je pravilno. Kapitalisti so razredno zavedni. Oni vedo, kje jih žuli čelvelj in si znajo izvrstno pomagati. Nobenega razloga pa ni, zakaj bi delavec glasoval za kandidate, ki jih je postavil njegov izkoriščevalec; najmanjšega razloga ni, zakaj ne bi delavec volil kandidatov, ki jih je postavila njegova stranka.

Kapitalistični glasovi ne bi nikdar zmagali — brez delavskih. To je največja tragedija delavskega razreda. Nezavedni del tega razreda je politični skeb. Tak je bil do danes. Ali bo še dalje? Ako bi bili delavci tako zavedni kakor so kapitalisti — bi bila v Ameriki že davno delavska vlada in industrijske avtokracije bi ne bilo več. Ali ni čas, da se delavci uče solidarnosti od kapitalističnega razreda?

Zmaga socialistične stranke prinaša delavskemu razredu vladno oblast in gospodarsko demokracijo. Ker delavsko-farmerski razred predstavlja večino ameriškega ljudstva, je vsaka demokracija laž, dokler nima ta razred odločilne besede v Washingtonu in v vseh državah Unije.

Zmaga kapitalističnih strank je le sprememba oseb, dočim ostane vse drugo pri starem. To je vedno se ponavljajoča reakcija. Socialistična zmaga pomeni spremembo sistema in novo dobo, kakršno zahteva novi čas in ekonomski razvoj.

Glas za socialistične kandidate je glas proti diktaturi kapitalizma, ki postaja v Ameriki vedno bolj neznosnejša. Sleherni glas, oddan za Hardinga ali Coxa, je glas za kapitalistično diktaturo in za podaljšanje mezdne sužnosti. Zato pa glasovi za republikanske in demokratske kandidate ne štejejo nič za delavčevo dobro, pač pa mu škodijo.

Volitve prihodnji torek morajo pokazati, da li so ameriški delavci res zreli za socialni preobrat ali so še zadovoljni z gospodarsko avtokracijo. Ako hočejo, lahko imajo revolucijo, ki se po mnenju nekaterih more vršiti "vsaka štiri leta".

Slovenski delavci! Pokažimo, da mi smo zreli za industrijsko svobodo! Pojdimo v torek vsi od prvega do zadnjega na volišče in glasujmo za kandidate socialistične stranke. Glasujmo za principe demokracije, katero sovražijo denarni lordi.

Ako je med ameriški Slovenci kaj bankirjev, tovarnarjev in drugih podjetnikov, ki se čutijo solidarne s kapitalističnim razredom, je njihova dolžnost, voliti republikanske ali demokratske kandidate. Nihče jim ne more tega zameriti. Naravnost bedasti bi bili, če bi volili kapitaliste.

Toda slovenski mezdni delavci nimajo najmanjšega vzroka voliti z bankirji vred. Največjo neumnost naredi oni delavec, ki glasuje za ravno tiste kandidate kakor Rockefeller in Morgan. Pravilno je, da kapitalisti volijo svoje kandidate, to je kandidate milijonarjev, delavci naj pa volijo svoje kandidate, to je kandidate delavcev na socialističnem volilnem listku.

Ako bomo tako volili, tedaj se ve z gotovostjo, čigava bo zmaga. In razloga ni, zakaj ne bi, če hočemo biti pravični sami s seboj.

Sleherni delavec naj se vpraša na volilni dan:

Ali sem pošten sam s seboj, napram svojim otrokom in napram drugim delavcem? Ako sem, bom volil socialistično!

Ne da se tajiti, da svet potrebuje produkcije: tkanine, železa, premoga, olja, lesu, opeke, usnja, živeža vseh vrst, in kar je glavno: svet je do teh reči opravičen, ker te stvari proizvaja. Toda kaj pomaga, če pa svet ne producira teh stvari za se, ampak za nekaj ljudi, ki vse te reči lastujejo in kontrolirajo. Svet se mora zdramiti — kar pomeni, da se mora organizirati in potem politične delavske stranke (socialistične) izvoliti v vse zakonodaje kandidate socialistične stranke, ki bodo s pomočjo zakonov dali svetu nazaj, kar mu je bilo vzeto: vsa produktivna in distributivna sredstva za produkcijo. Ko se bo to zgodilo, tedaj ne bo več jamranja, da svet potrebuje produkcije, pa je nima. Svet je bo dobil brez kakšnih prošelj ali ponižanja, ker bo o teh rečeh odločeval sam. Danes ne odločuje. In to je vzrok, da slišimo na vseh koncih in krajih toliko neplodnih pritožb o znižanju produkcije.

"Nemaram umreti na vašem naročju, kajti preveč dela je tukaj za predsedniško kampanjo. Naša stranka mora priti iz te kampanje jačja kakor je bila kedaj poprej. Če bom osvobojen, bo moja glavna zadača organiziranje socialističnih klubov. Prevzel bom delo organizatorja in prepotoval bom vso Ameriko za socialistično stranko. Dolžnost vseh socialističnih članov — mož in žena — je, da gredo na delo za pojačanje naših vrst." Tako je dejal sood. E. V. Debs eksekutivi Socialistične stranke, ko ga je obiskala pred kratkem v atlantski ječi.

V naukiah cerkvenih očetov je več argumentov za socializem, kakor proti njemu. Ampak sedanje krščanstvo je pozabilo na cerkvene očete.

Radikalizem v ameriški politiki.

Morris Hillquit.

V Zedinjenen države prihaja močan val radikalizma. Ves civiliziran svet se nahaja v družabnem in političnem vrenju in Amerika se ne more izogniti temu splošnemu revolucionarnemu toku. Tendence, da se bližamo mogočnemu gibanju radikalizma, je vidna in jasna. Znaki njenega hitrega napredovanja se množe z vsakim dnem. Industrialni in finančni neredi v deželi postajajo čim dalje večji in vedno bolj preteči. Druginja narašča, medtem ko zaostajajo plače in brezposelnost zavzema vedno večje dimenzije. Vladajoči razredi so pokazali, da niso sposobni obvladovati kritične situacije. Bližječih znakov novega časa ne vidijo, trudijo se obdržati svoje privilegije neprikrajšane in ne meneč se kake bodo končne posledice, so zajadrali v deročo reko nemožnih obljub. Medtem, ko skušajo na eni strani zdraviti družabno zlo z ničvrednimi mazili, se na drugi strani poslužujejo tolovajskega načina industrialne represije in političnega nasilja. Ameriški delavci so ponižani in nezadovoljni, ameriški liberalci se jeze in ameriški radikalci so razkačeni.

Nikdar v zgodovini ameriške republike ni bilo med maso tolike nezadovoljnosti in slabega razpoloženja, kakor ga je danes; naperjeno je proti obema starima strankama, katere izrabljajo vladajoči razredi v svoje svrhe in to slabo razpoloženje se kaže v globoki indiferentnosti za navidezne volilne boje med nenavdušenimi republičanskimi in demokratičnimi kandidati. Isto je naperjeno proti oficelnim voditeljem organiziranega delavstva v Ameriški federaciji dela in Bratovščini železničarjev, ki so pokazali strahopetnost, nazadnjaštvo in nesposobnost v momentu, ko je bila agresivna akcija najbolj potrebna. To slabo razpoloženje in nezadovoljnost opazamo pri strmoglavljenju voditeljev stare šole, pri mnogih odstopih, cepljenju strank in "nepostavnih" štrajkih, ki jih ni mogoče udušiti.

Sentiment za preobrat je sedaj v glavnem še negativen, neformuliran in neorganiziran, ki pa bo naposled vendar dobil svoj glas in svojo formo.

In kaj so sedanji politični znaki za njegov mogoč konkreten razvoj?

Odkar se je Amerika zapletla v svetovno vojno, vsled česar so nastali politični in gospodarski izbruhi, so radikalne sile v ameriški politiki postale bogatejše za dve nove skupine, namreč: American Labor Party, ki se je kar čez noč prelevila v "Farmer-Labor" stranko, in "levo socialistično krilo", ki se je počasi razvilo v "komunistično" gibanje. Sedaj pa pretehtajmo njihove respektivne kontribucije organiziranemu radikalnemu gibanju v Ameriki.

Farmer-Labor Party.

Na prvi sporadični poskus za ustanovitev političnih delavskih strank v raznih industrialnih središčih v deželi so gledali ameriški socialisti z dobrohotno nevtralnostjo, kajti socialisti ne sledijo nobe-

nim osebnim ali strankinim interesom v politiki. Njihov cilj je odstraniti kapitalizem z vsemi njegovimi zli priveski in socializirati industrije v deželi. Če pa bo izpeljala ta program socialistična stranka, kakršna obstoji sedaj ali pa kaka druga organizacija ali pa mogoče kakšna zveza organiziranih političnih, industrialnih ali celo spiritualnih sil, je to zanje čisto postranska stvar.

Glavna točka, s katero se strinjajo vsi socialisti, je namreč ta, da socialistična revolucija ne bo uspešno dosežena v Zedinjenih državah brez aktivne pomoči in vdeležbe velikih mas ameriškega delavstva, ki bo nastopalo kot razred v zavestni in organizirani opoziciji proti vladajočim razredom. Pretežna večina ameriških delavcev še ni dosegla točke politične razredne zavednosti. Naloga radikalnega gibanja je, da jo izobrazbi za ta cilj. Ta proces izobrazbe pa bo lahko sledil eni ali pa obem mogočim črtam razvoja. Socialistično gibanje se lahko začne z malo grupo popolnoma izšolanih in izvežbanih socialistov, ki postaja močnejša in močnejša s stalnim pridobivanjem novih sobojevnikov, ali pa se lahko začne pri veliki skupini delavcev, organiziranih za obrambo svojih razrednih interesov, toda brez določenega programa glede končnih družabnih in političnih ciljev in mogoče celo brez vsakega jasnega pojmovanja o razrednem značaju njihovega lastnega gibanja. Do napredovanja socializma v takem slučaju pride lahko potem izobraževalnega procesa in naraščajoči razredni zavednosti. Ni treba še posebej poudarjati, da mogoče oba načina socialistične rasti, to je kar se tiče množine kakor tudi kakovosti, lahko obstojita ob istem času ali pa da eden nadomešča drugega. Prvega načina se poslužuje Socialistična stranka, drugega pa se je mogoče oprijela Labor Party.

Da bo Delavska stranka sledila temu načinu, so brez dvoma pričakovali nekateri ustanovitelji te stranke, posebno tisti, ki so bili nekoč člani Socialistične stranke. "Socialistični program je fundamentalno zdrav", tako so argumentirali, "ampak masa ameriških delavcev še ni zrela zanj in ima še velike predsodke proti besedi "socializem". Doseže pa se jo lahko potem Delavske stranke in ko se bodo delavci enkrat postavili v boj proti starim strankam, potem ne bo več daleč tista doba, ko bodo videli kaj in kakšne morajo biti končne posledice tega boja."

Nekaj takega bi lahko pričakovali od Delavske stranke; tudi bi videli v njej up, da postane aktiven faktor v boju za osvoboditev delavstva, ako bi se ji bilo posrečilo dobiti podporo večine organiziranega delavstva v Zedinjenih državah; ali sedaj, ko se ji to ni posrečilo, če bi se vsaj ustanovila kot radikalna manjšina v organiziranem delavskem gibanju, odločna, da izviije vodstvo iz rok reakcionarjev. Ves njej obstoj in vsi njeni upi za uspeh so ležali v tem, da je bila razredna stranka — politična organizacija delavstva. Na nesrečo pa so voditelji tega novega gibanja videli to glavno in zelo važno točko samo v prvih povojih njihove stranke. Ko so začeli svojo prvo narodno-politično kampanjo so popolnoma in obžalovanja vredno podlegli vabečemu zločinu "prak-

tične" ameriške politike, žrtvovali so načela za momentalni politični uspeh, predali so svojo dušo za nekaj glasov.

Združitev Delavske stranke z megleno zmesjo srednjerazrednih liberalcev, poznanih kot "Committee of 48" je bila nenadomestna predaja vitalnega delavsko-razrednega značaja nove stranke in spojitve njene politične usode s popolnoma navideznimi silami farmerske skupine pa je napravila še veliko večjo zmedo. Zato se ni treba prav nič čuditi, da je stranka izdelala tako platformo, ki je vsa polna raznoličnih zbirk brezpomembnih liberalnih in radikalnih fraz, v katerih ni prav nobene vezi z moderno delavsko razredno filozofijo, in da je imenovala pravakom svoje stranke takega moža, katerega rekord in ime je popolnoma nepoznano v delavškem in radikalnem gibanju v deželi. Farmer-Labor stranka je ubila Delavsko stranko in s tem je storila samomor z enim zamahom. Težko bo preživela predsedniške volitve in končno se bo razbila v male brezpomembne elemente, kakor se navadno zgodi z vsemi takimi strankami.

"Komunistično" in socialistično gibanje.

Porod Delavske stranke je bil do gotove meje nekaka manifestacija nestrpnosti proti "dogmatični", "nekompromisni" in "nepatriotični" politiki ameriških socialistov, medtem ko je bila formacija "komunističnega" gibanja na drugi strani izraz enake nestrpnosti proti njihovim "omahujočim", "oportunističnim" in "narodnostnim" taktikam.

Prisotnost ekstremne grupe v kateremkoli radikalnem gibanju je dobra. Njeno neprestano zahtevanje po čistosti načel in metod, tudi če so samo pedantične, preprečuje nasprotnemu ekstremu taktike površnosti in oportunizma. Socialistična stranka v Zedinjenih državah, kakor tudi socialistične stranke v vseh drugih deželah, so vedno imele in bodo imele take grupe. Toda specifično "levo krilo" oziroma njegovo gibanje, ki se je pojavilo v tej deželi pred dvema leti je bilo popolnoma drugačno v svojem početku in svojem značaju. Ono ni bilo legitimirana reakcija proti nepotrebnemu konservatizmu v Socialistični stranki, kajti stranka je ves čas vojne in tudi po vojni zavzemala najnaprednejše mednarodno socialistično stališče.

Gibanje "levega krila" je bilo nekak čuden odmev ruske bolševiške revolucije, donkišotičen poskus posnemanja iste v Zedinjenih državah, kopirati njene metode, ponavljati njene fraze in posnemati njene voditelje in junake. Bilo je ravno tako nepraktično kot romantično in samo izredni blišč in privlačnost velike ruske revolucije sta vzrok za velik razmah tega gibanja, ne glede na to, da je kmalo zaspalo. Dokler se je propaganda "Levega krila" omejevala na negativno kritiko metod Socialistične stranke in dokler je imela velikanski arzenal nazivov in žalitev, ki so prihajale iz ust predsednika moskovske Internacionalne in katere je rabila za svoje orožje proti socialističnim "voditeljem", je šlo vse lepo in gladko, ampak kakor hitro so prišli apostoli novega gibanja do

točke, ko je bilo treba imeti konkretno organizacijo in se prijeti pozitivnega dela, so vtonili v reki svojih konfuznih teorij in nemogoče vere. Kratka zgodovina njihovega obstoja kot "komunisti" je zaznamovana z neprestanimi medsebojnimi boji in drobljenjem v stranke in strančice, vsaka tožeča in očitujoča drugim buržvazni konservatizem in izdajstvo revolucije. Danes je to nekdanje tako razvpito gibanje reducirano na nekaj tisoč Rusov, Ukrajincev, Litvincev in Hrvatov, ki so se omejili samo še na komično zahrbtno intrigiranje proti buržvazni vladi Zedinjenih držav; med njimi je še peščica ameriških intelektualcev, med katerimi so pomešani tudi Palmerjevi agentje. Ta kri in ogenj bluvajoči komični vihar daje precej dobrega gradiva mučnim okusom kakkega literarnega diletanta in fadista, ampak kot resno družabno gibanje, ki stremi za vodstvom velike mase ameriškega ljudstva po poti proletarske revolucije, pa je koncem konca velikanski fiasko.

In tako ni ne Farmer-Labor Party, niti Komunistična stranka — ti dve novi stranki, ki visite ob "desnici" in "levici" ameriškega socializma, prispevala prav nič ameriškemu radikalizmu. Socialistična stranka stoji še vedno na vrhuncu v radikalni politiki Zedinjenih držav. Zadnje čase je njene vrste slabšal odstop "delavskih" in "komunističnih" pristašev in pa vladne persekucije. Toda ravno ti vladni napadi na stranko in neuspehi nasprotujočih organizacij bodo končno postali vir nove socialistične moči in napredka. Resno misleči delavski radikali imajo samo en up in eno samo logično zbirališče — Socialistično stranko.

Pred volitvami:
Bodi z menoj, prijatelj!
Glasuj za Coxa ali Hardinga!

Po volitvah.
Hvala, prijatelj, sedaj
te ne potrebujem več.

Eno samo vprašanje.

Eugene V. Debs.

Nahajamo se pred volitvami, ki so najglobokejšega pomena za delavski razred in Ameriko. V tej kampanji sta dve stranki in eno samo vprašanje. Med takozvanimi republikanci in demokrati ni niti dozdnevne razlike več. Obe stari stranki sta v resnici ena sama stranka, kar se tiče principa; ločita se in nasprotujeta si le v tekmi, katera da bo sedela na vladnem stolčku.

Delaveem Amerike sta obe stari stranki, ki sta dve po imenu, faktično le ena stranka, ki zagovarja kapitaliem, privatno lastništvo življenskih sredstev, izkoriščanje delavcev in mezdnó sužnost.

Toda obe stari politični mašini kapitalističnega razreda se drobita na kosec. Ker sta preživeli njun čas, sta postali korumpirani in manj kot nerabni; pogreznili sta se v politično gnilobo, kakršne še ni videla ta niti nobena druga dežela. Na znotraj sta raztrgani in zreli za razpad in grob. Razvoj sil, ki delujejo pod njima, ju trga s temeljev in ju podi v neizogibno destrukcijo.

Ali nista obe stari stranki enaki zagovornici privatnega posedovanja industrij in mezdné sužnosti delavskega razreda?

Kaj torej imajo milijoni delavcev od tega, če je republikanska ali demokratska politična mašina kapitalizma na krmilu vlade?

Da se ti dve stranki ločita samo po imenu, sta že sami demonstrirali povsod, kjerkoli je socialistična stranka ugrožala njuno zlovlado. To smo videli v Milwaukee, New Yorku in drugod. Kakor pokažejo socialisti svojo moč, vržeta navidezna nasprotnika takoj maski z obraza in se objameta.

Hudobnost, hinavstvo in korupeija te dvojne politične agenture Wall Streeta in vladajočega razreda se ne da izraziti v besedah; celo v mislih je težko razpredeliti vse njene zločine. Prepad njene sramote je brez dna; globočina njene skrajne pokvarjenosti je brez mej.

Korumpirala je elektorat, kolikor ga kontrolira, in druge naloge nima, kakor da izvršuje voljo finančnih interesov v Wall Streetu, katerim služi. Policija, mlička, regularna armada, sodišča in vse druge sile, s katerimi razpolaga razredna vlada, so presto na uslugo vladajočemu razredu, posebno takrat, kadar je treba potlačiti nezadovoljnost mezdnih sužnjev v tovarnah in rudnikih, da jih delodajalci obdrže pod peto brez nevarnosti.

Kako more še kateri pameten delavec, ki ima kolikaj spoštovanja do sebe, podpirati to ali ono gnilo kapitalistično stranko? Delavec, ki še podpira dvojno kapitalistično stranko, nosi znak nevednosti, servilnosti in sramote!

Na bojnem polju proti tej korumpirani dvojni kapitalistični stranki pa stoji mlada, žilava in revolucionarna socialistična stranka, stranka vzbujenega delavskega razreda, katere rdeči praporji, noseči navdihujoči šibolet razredno-zavedne solidarnosti, oznanjajo prihajajočo zmago mednarodnega socializma in emancipacijo delavcev vsega sveta.

Zvezni kongres in delavstvo.

James Oneal.

Zvezni kongres in njegove funkcije v Washingtonu ni mogoče opisati z demokratičnega ali republikanskega stališča, enostavno vsled tega, ker je zelo malo slučajev, ki bi kazali, da vladajo v kongresu kakšne strankarske razlike. Zvezni kongres sestoji iz pol tuceta navihanih mešetarjev, ki zastopajo velepodjetja, kot na primer banke, železnice in druge veleindustrije, drugi člani zbornice so pa navadne marionete in nimajo na kongresno delo nobenega vpliva. Ti člani so poznani v washingtonskih krogih pod imenom "mawsh". Ta beseda prihaja od začetnih črk besedila, ki se glasi: "Might As Well Stay Home." (Po naše bi se reklo: "Če bi ostal doma, bi bilo ravno tako dobro.")

Kakor si finančniki in industrialei prizadevajo, da koncentrirajo vse bogastvo dežele v roke nekaterih, tako se osredotočuje tudi politična sila v kongresu. Industrialna koncentracija sledi kongresionalni koncentraciji v Washingtonu. Vsa moč kongresa je koncentrirana v rokah kongresnega predsednika ali "speakerja", takozvanih "Floor leaderjev" ali govornikov vsake stranke in nekaj predsednikov važnejših odborov. Ti predstavljajo nekakšno oligarhijo, ki ne kontrolira le vso postavodajo, ampak uveljavlja in razveljavlja tudi karijere keterekoli marionete, ki se ne pokorava poveljem strankinih klik. Strankine razlike v kongresu so skoraj nevidne; pokažejo se dozdnevno le pred časom volitev. Ob takih prilikah se stresajo govori, iz katerih bi človek sklepal, da imajo tam res kaj nasprotnega, medtem ko izvedencu ni težko razumeti, da prihajajo na površje le bolj osebna kakor pa načelna nasprotstva.

V sedanjem kongresu na primer ne da predsednik nobenemu "mawsh" članu besede, če ne soglaša s tem vodja večine, Mondell. Mondell je obvestil o tem ravnanju kongresno zbornico dne 22. maja 1919. Potom sporazuma z republikanskim zborničnim predsednikom ali speakerjem, more dobiti demokratski član zbornice besedo šele z dovoljenjem speakerjev obeh strank. To poslovanje uniči popolnoma vso iniciativo in neodvisnost vsakega, ki bi se skušal upirati kongresni mašini.

Ravno isti dan je vprašal kongresnik Campbell iz Kansasa za splošno dovoljenje govora, nakar ga je "speaker" Gillett vprašal sledeče: "Ali je gospod iz Kansasa (Campbell) konferiral o tem z gospodom iz Wyominga (Mondellom)? Gotovo je, da s predsednikom ni konferiral."

To je vzeto iz kongresnega zapisnika stran 103, in priča dovolj jasno, kako dominira ta klika kongresno zbornico.

Organizacija odborov in opravičnik za zborovanje je vse skupaj tako komplicirano in avtokratično, da more stranka, ki ima dogovorjene načrte, ubiti vsak predlog, ki ji ni všeč. To postopanje izpremeni množino članov zbornice v enostavni pečat za kliko,

ki ima svoje načrte. Njihovi glavni interesi morajo biti povrnjeni kongresu. Pride na primer na dnevni red predlog za javne zgradbe, ali da se osuši potok, ki jih imajo posamezni kongresniki iz svojih krajev. In cena, da se te predloge, ki imajo lokalni pomen, sprejme, je ta, da je treba izkazati peščici republikanskih in demokratskih oligarhov servilnost.

In ko prihaja sezona kongresa h koncu, dobi vsak "mawsh" član zbornice pravico, da tiska svoje govore in jih razpošlje poštne prosto svojim konstituentom. In lahko se reče, da izmed teh tiskanih in razposlanih govorov 99 izmed sto ni bilo govorjenih v kongresu. Na ta način se razpošlje na milijone namišljenih govorov iz Washingtona.

Poleg tega nastajajo od časa do časa v krogu kongresnikov mali grafti. Na strani 172 letnega poročila zborničnih klerkov stoji, da je bilo leta 1917 kupljenih za kongresnike več tucatov igralnih kart, 18 setov orodja za trebljenje nohtov in 50 britev izdelka Gillette za brijenje. Poleg tega je bilo kupljenih več drugih reči, vstevši različne torbe iz usnja, denarnice, ena Ingersol ura, en pihalnik, 36 thermo steklenic in pol tucata malih steklenic za pripravo mehko kuhanih jajc!

Vsak kongresnik ima pravico do enega klerka. Nekateri se dogovore, pa najamejo enega klerka in ga plačajo skupno. In ker dobe od kongresa plačo za klerka, gre ostalo v njihov žep.

Posebno notorično je grabeštvo pri letni vožnji. V letih 1866., ko je bila vožnja dražja od sedanje, je kongres določil za potovanje kongresnikov za vsako redno zborovanje, to je za pot v Washington in nazaj po 20c od milje. Sedaj se bije že delj časa navidezen boj, da se ta cena zniža. Včasih se razvije radi tega velikanski govorniški boj, in vse izgleda, kakor da gre za res. Te govore se pošilja potem na vse strani Zedinjenih držav. Toda kakor hitro so ti govorci prečitani, je stvar o vožnji že tudi končana, in sicer tako, da ostane vse pri starem. To je cena za navidezen boj, ki se maskira z obeh strani starih strank v kongresu.

Kadar se želi kongres izogniti velikemu številu glasov, se strne vsa zbornica v odbor celote; v tem slučaju ni nobenega poimenskega klicanja članov. Kako se prakticira prevara, naj služi za ilustracijo sledeči dogodek: 19. septembra 1919 je kongres razpravljal o predlogu, tičoč se pokritja primanjkljaja, in sicer na ta način kakor je gori omenjeno, da se je zbornica strnila v celoto in ni bilo treba registrirati posameznih članov, ki so glasovali za ali proti predlogu. Na ta način je bilo dovoljenih \$200,000, da se izvede protitrušni zakon. Ta zakon je imel dva odstavka, namreč, da se ta denar ne sme porabiti v namene razbijanja delavskih uni. Ko je prišla drugi dan zadeva pred odprto zborovanje in je bilo forcirano, da se glasuje o dotičnih dveh odstavkih potom klicanja imen ali "roll call", se je iznašlo, da so člani, ki so preje glasovali za, glasovali sedaj 7 proti 1 nasprotno. Prvo glasovanje je bilo v temi, drugo ob svetlobi. Diferenca je očitna. Člani zbornice so bili očitno proti delaveem, toda prestra-

petni so bili, da bi se upali razglasiti javno, kakšno je njihovo pravo stališče.

Kapitalistični značaj sedanjega kongresa se jasno zrcali tudi iz glasovanja, ki je bil v zvezi z odobravanjem zveznega pravdnika Palmerja o uporabi sodnijske moči, da se uduši štrajk premogarjev. Demokratje in republikanci so glasovali o tem predlogu enako. V očigled tega je smešno govoriti o "demokratičnem" ali "republikanskem" kongresu. To je kongres bankirjev, železniških magnatov, mesarskih kraljev in izkoriščevalcev naroda.

Skratka: kapitalistični kongres. Delavci izvolijo kongresnike, ti pa služijo v kongresni zbornici sovražnikom delaveev,

Kongres je naprtil ameriškemu ljudstvu velikanske svote, ki jih je moralo posoditi vladi za vojne potrebščine, namesto da bi bil obdavčil kapitaliste, ki so delali iz tega posojila velikanske dobičke. V času, ko se je kongres obračal do ljudstva za posojilo, so delali kapitalisti, kakor pravi Basil M. Manly, član vojnega delavskega komiteja, do 7,856 odstotkov profita na svoj vloženi kapital. Kralji mesa, ki so prodajali vladi kondensirano meso itd., so naredili do 4,244 odstotkov profita; trgovci s sadjem in zelenjavo so delali z 2,032 odstotkov profitom; predilnice za volno z 1,770 odstotki; izdelovalci orodja in pohištva s 3,295 odstotki profita; trgovine z obleko in perilom z 9,826 odstotki profita; in kralji jekla so delali celo z 290,999 odstotki profita.

Splošno je znano, da je ustvarila vojna v Zedinjenih državah nad 23,000 novih milijonarjev. Zvezni državni pravdnik Palmer je bil pooblaščen, da zatire profitarstvo. Eden njegovih nastavlencev je pred sen. odborom izjavil, da je bilo vsled profitarstva okrog 1,200 persekucij. Toda v zapiskih ne najdemo nobenih večjih industrialeev, ki bi bili preganjani radi profitarstva. Izmed 1,102 slučajev je bilo 822 persekucij radi kuhanja žganja, 139 radi premogarskega štrajka in le 141 radi drugih prestopkov. Istodobno so šle cene živilom kviško, kakor da ni Palmer nikdar živel. Mr. Palmer je zrel produkt kongresne mašine, v kateri se je gibal kot njen član več terminov.

Šestinseddeseti kongres, ki se je razšel, ni rešil nobenih važnejših vprašanj, ki jih je prinesla seboj vojna. Pustil je množice ameriškega ljudstva v popolni temi in njegovi člani so se razšli domov, kakor da se jih razna vprašanja čisto nič ne tičejo. Nerešeno je istalo vprašanje o špijonaži, o svobodi govora, tiska, svobodnega shajanja in pravična razdelitev davkov. Pač pa je rešil kongres nekatera vprašanja, ki se tičejo kapitalistov; vrnil je železniškim magnatom izboljšane železnice in jih podprl s financami in odstopil od kontrole v raznih podjetjih, ki jo je imel za časa vojne.

Kakor drugi kongresi pred tem, tako tudi ta kongres ni bil ne republikanski niti demokratični, ampak kapitalistični.

Kar potrebuje ameriško ljudstvo je kongres za delavstvo, ki dela v industriji in na farmah, v premogokopih in na železnicah, v klavnicah in jeklar nah, v delavnicah in tovarnah — kongres, ki bo za-

stopal delavce te dežele. Kongres potrebujemo, ki bo uničil in reorganiziral po sedanjih kliki kontroliran stroj v Washingtonu in ga ustvaril za pripomoček in poslužbo ljudstva Zedinjenih držav. Kongres delavskega razreda, sodelujoč v prehodu kapitalističnega sistema v industrijalno demokracijo, kjer bo gospodarstvo in si bo z njegovo pomočjo odredilo vso svojo nadaljno bodočnost.

Za tak kongres je Socialistična stranka Amerike. Za tak kongres so njeni kandidatje E. V. Debs in Seymour Stedman in vsi, ki so na socialistični volilni listi po deželi.

Kdor je za tak kongres, bo glasoval dne 2. novembra za Socialistično stranko!

AMERIŠKI RDEČI KRIŽ PODPIRA BARONA WRANGLA.

Chicago Tribune z dne 19. oktobra poroča, da zalaga Ameriški Rdeči Križ generala barona Wrangla s potrebščinami, kot ambulančnimi vozovi, medicino, obvezami, oblekami in z drugim vojnim materialom. Dosedanja vrednost poslanega materiala znaša \$2.000.000. Vsak mesec pošlje 500.000 ton potrebščin. Poleg tega vzdržuje kuhinje za prehrano otrok v krajih, ki so pod kontrolo tega generala.

Kakor se glase zadnja poročila, se je bojna sreča generala Wrangla obrnila in so sedaj sovjetske čete v ofenzivi. Sovjetska vlada je ojačala svojo fronto proti generalu Wranglu z novimi četami, ki so bile poslane z rusko poljskega bojišča.

Pred nedavnim časom je ameriška Labor Party vprašala Roberta Smillieja, enega voditeljev angleških premogarjev, da bi prišel v Zedinjene države, kjer bi obdrževal govorniško turo za kandidate Labor Party. Odgovoril ji je, da ne more priti, kajti on je socialist in agitira le za stranke, ki stoje strogo na socialističnem programu.

Sodrug Zalaznik poroča iz Ljubljane, da je blago, ki so ga poslali ameriški rojaki svojem v domovino, končno dospelo v Ljubljani. "Naprej" piše o tem: "Pomočna pošiljatev ameriških Jugoslovancev, posredovana in odposlana po American Yugoslav Commercial Board Ltd., je vsled večih ovir na potu iz Amerike v Ljubljano zelo zakasnela. Ob času odpošljanja iz Amerike je tam (v Ameriki. Op. ured.) izbruhnila stavka na železnicah, kar je zakasnelo pošiljatev. Ko je dospelo blago v Trst, je vlada tam stavka pristaniških in železniških delavcev, kar je zavlačevalo pošiljatev do pretečenega tedna. (Do 4. oktobra. Op. ured.) Vse te razmere niso krivda odpošiljalne administracije, ampak so produkt poveljnih razmer po vsem svetu. Blago je sedaj v Ljubljani, in kakor hitro bo pregledano po carinskem uradu, bodo naslovljenci obveščeni, da pridejo po svoje blago, zaboje itd. Ekspedicijska tvrdka nam je zagotovila, da bo pregled končan v enem tednu, nakar nam bo blago na razpolago za razdelitev.

MOSKVA V LETU 1920.

Iz dnevnika dr. Alfonza Goldschmidta.

(Pod gornjem naslovom je dr. Alfonz Goldschmidt briljanten pisec, ki je spisal marsikak članek o gospodarskih stvareh za nemške revije pred revolucijo, in ki je šel v Rusijo kot član delegacije Neodvisne socialistične stranke v Nemčiji, da poda nemškim časnopisom popoln popis svojega potovanja po Rusiji in seznaniti od Rusije odtrgane mase, kak vtis je napravila nanj sovjetska Rusija.

Prvi del njegovega pripovedanja se peča z vožnjo na parniku od Helsingforsa do Revala, potem o potovanju na vlaku in njegov prihod v Petrograd in nadaljevanje potovanja v Moskvo. Goldschmidtov popis o razmerah v Rusiji je zelo zanimiv, ker skuša seznaniti čitatelje z resničnimi razmerami v Rusiji.

Predno preidemo na zapiske dr. Goldschmidta je potrebno omeniti, da je Dr. Goldschmidt pisal te beležke na svojem potovanju v Moskvo za časa, ko je bival v Moskvi in na povratku v Nemčijo. Po težkem in trudapolnem delu znanstvenih opazovanj, so te beležke narejene v hitrici in le mal del nabrane snovi in da to ni dovršeno delo pisatelja, kajti v svojem predgovoru je obljubil, da bo podal v kratkem obširno znanstveno delo, ki se bo nanašalo na ekonomsko revolucijo v sovjetski Rusiji. Grič je treba pokriti z zelenim drevjem in travo, ker drugače bi videli samo gole in štrleče skale, ki jemljejo lepoto bogati naravi. — Po "Soviet Russia.")

Ladja.

Parnik v revolucionarni dobi ni navadna ladja. Isti ni ladja miru in sprave, na katerega se človek vkrea brez vseh preliminarne skrbi, na katerem človek živi ves božji dan v miru in vživa krasoto mirnega morja v daljavi izginjajoče ali pa bližajoče se azurne obale, veseleč se prihoda v pristan, kjer ga čakajo vsakovrstne zabave. Nobena lahkota ni iti na parnik, posebno na takega, ki vozi na vzhod, kajti na takem parniku še bolj pregledujejo potne liste in prtljago in če človek ni hiter kot jegulja in nima zmožnosti, da zgine in se zmuzne, potem se ne bo nikoli splazil skozi mlin vseh teh preiskav. Stooki Argi stoje na straži, ki z Roentgenovimi žarki preiščejo vso prtljago. Človek mora iti skozi prava vica preiskav, kadar so ti Argi na straži. Omenim naj samo policijske "šnofljače", ki skrbno vtaknejo svoje nosove v vsako stvar, ki preiščejo človeka od nog do glave in hočejo vedeti vso njegovo zgodovino od rojstva naprej, ko hitro zvedo, da namerava iti v Moskvo, a na vsezadnje po vsem tem mukotrpnem preiskavanju nočejo priznati naknadne vizije na potnem listu, dokler jim človek ne dokaže, da je en ali drug interes domovine v nevarnosti.

Končno se nahajamo na parniku, to je, krog in krog nas obdaja morski slani zrak in pa vbodljiv duh olja in smole. Parnik, ki vozi v časih revolucije je poln golazni, katero bi lahko naštevali: špijonska golazen, skrivna policijska golazen, nesramna, smrkava epidemija; težki izhlapi, plesniv smrad, hitri, srepi pogledi, tihotapsko smukanje okoli prtljage in po kabini. Ves svet je okužen, am-

pak na parniku, ki plove v revolucionarnih časih, se nahaja ta golazen v koncentrirani formi, akumulirani zlovoljnosti.

In okoli sebe vidiš vse klasifikacije, vse vrste misli in usode, vse grupe, rezerve, bege, agilnosti in stupidnosti, ki jih je razgalila revolucija. Nova bogastva se ustvarjajo dan za dnevom v špekulaciji z inozemskim denarjem, vidiš mizerijo imigrantov, ko udarja neurje in toča po ledenem krovu, blede samožrtvovanje za veliki trenotek in tam zopet mirnodušno negovanje in lečenje ran, ki jih je zadal čas nesreče in usode.

Kmalu sem se znašel v sredi revolucionarnega Babilona. Tam je stala miza, za katero so sedeli tisti, katere je zagnala na morje sovjetska Rusija in ki zopet plavajo nazaj na obrežje, kjer so pričakovali blagoslova in miru v obmejnih državah. Pri mizi je sedel nek bivši carski polkovnik z breznačajno Tolstojevsko brado na jakni podobni glavi, ki je imel neznanski apetit po konjaku. Na njem se je videlo, da je pravi žongler in da se dobro razume na borzne kvotacije. Njemu nasproti je sedel nek earistični nadporočnik, hiter v priklonih, ki se je znal zravnati kot sveča, kakor tedaj, ko je stopil pred "raport." Nasproti njega je sedela v dragocen kožuh zavita ruska dama z velikimi, dragocnimi uhani, in poleg nje pa dva obmejna trgovca, mešetarja, tihotapca najnižje vrste.

Miza je bila polita s konjakom in vinom. Tukaj si videl baltiško srd in jezo napram sovjetski Rusiji, katero je ogrevalo žganje, a se je zopet ohlajevala, ko se je začelo posvetovanje o padanju in rasti valute. Medtem ko so zunaj zmrzovali otroci beguncev, razmršeni Židje in domov vračajoči vojni ujetniki, katerih edina želja je bila priti zopet v naročje svojih mater in ljubljениh, je bila ta miza pravcati prizor bombastične mizerije, ki pa v resnici ni bila mizerija. Pobitost in čut nesrečnosti sta se vtapljala v konjaku in rdečem vinu in tako transformirala v veselje. Načela so se tresla in majala ter našla oporo samo v nadi, da se valuta zopet srečno dvigne ali pa pade, kakor je že kateri špekuliral. Tako nizkotno druhal boste vedno našli na zunanjem robu smotrene akcije in začetku energične čistosti. Imeli ste jo okoli Krista; imeli ste jo okoli velike francoske revolucije; imeli ste jo, ko so Američani osvobodjevali sužnje in najdete jo povsod, kjerkoli čista volja človeka zavzema energične forme.

Kako se človek radosti, če more obrniti svoje oči stran od te nesnažne pijanosti in gledati na čisto morje in oddaljeno obal; kakor veselje prežene človeka, ko se ziblje na valovih ne daleč stran od Gotlanda ali Oelanda. Kako dvojno veselje za človeka, ki se vozi dvanaest ur ali več med skalnatimi finskimi otoki, skozi to čudovito deželo vil in iz kamna poliranih igrač, katere je narava s svojo vulkanično silo tako razsipala po teh severnih krajih. Mali, liliputanski otočki, z lepimi zavetišči za male ladje krasijo okolico. Vsaka mogoča forma se kaže pred tvojimi očmi: venei, v katerih krožku je modra voda, velike želve in krastače, potaplja-

či krokodili, živi otočki, katerih vrhove še krije sneg. Robinsonova skrivališča in med tem ona blažena tišina, katero obkrožava mirna, tiha morska voda, nad njo pa plava neskončno vsemirje. Ta čuda trajajo dokler ne pridemo do Hanga, do trenutka ko nepočesani gorostas, morski pes, finski pilot s svojimi mačjimi brki ne stopi v mali čoln in ne odvesla do enega malih otočičev, ki obkrožujejo Hango, kakor starinski gradovi. Zapustivši Hango postane naša pot zopet tako nevarna, kakor je bila predno smo prišli do skalnatih finskih otokov, kajti tukaj se še sedaj nahaja polje podmorskih min. Velika polja min, celi kraji so polni teh strašanskih pošasti. Prvi častnik mora biti vedno na straži, da parnik ne zadene ob vruga, ki nas lahko vse požene v zrak. Voja je končala v novembru leta 1918 in še dan današnji leže te pošasti na straži, pokrite z modro morsko odejo. Zakaj ne bi odstranili to proketo morilno orodje? Kdo ima pravico pustiti smrti, da ostane na tak način na straži? Na nekaterih krajih se je odtrgala mina in videti jo je bilo, ko se je zibala na morju. Ena je priplavala dvajset metrov blizu našega parnika. Njena kapa je bila popolnoma rjava, pripravljena pljuniti smrt in konec vsakemu, ki se jo dotakne. Naš kapitan si je prizadeval ustreliti v njo, da bi eksplodirala, toda ni imel sreče, in mina je plavala naprej. Mine niso nevarne, ako splavajo, kajti videti jih je lahko na daljavo več milj in parniki se jim lahko ognejo, toda kadar se ziblje v valovju, katerega ženejo vetrovi, ali če je gosta megla, tedaj so nevarne ladjam in vsemu, kar pride z njimi v dotiko.

Naš kapitan je bil previden mornar. Parnik je vodil po načrtani poti med polji nasutimi z minami in če je nastala megla, je spustil sidra in parnik je obstal. In tako je došel parnik v Helsingfors s polnim tovorom suhe soli in z vsemi svojimi družabnimi razredi, ljudmi raznih misli, ljudmi, ki so se pripravili žrtvovati za vsako dobro stvar, ljudje, ki so rajše vulgarni kot pa dobri, pošteni in moralni, ljudmi, ki hrepene po pridobivanju bogastva, ki si trapijo možgane z raznimi borznimi kvotacijami in valutami, in s precejšnjim tovorom ostankov gnjati in suhih klobas ter druge take ropotije. (Dalje prih.)

Wranglove zmae so se spremenile v beg njegovih čet. S tem je pričel posnemati vzglede svojih prednikov Denikina, Judeniča, Kolčaka itd. Zavezniki so investirali tudi v Wranglove pustolovščine milijone dolarjev, ki so izgubljeni. Posledice pa nosi ljudstvo zavezniških držav, kakor tudi rusko ljudstvo, ki mora doprinesati silne napore v tej dolgi civilni vojni.

Kjerkoli pridete danes v dotiko z zakoni, sodišči, šolami, politiko, industrijo, trgovino, z vero, gledališči s premičnimi slikami — vsëpovsod najdete kapitalistične interese; vsi so glasniki boga mamona — dolarja, in ne glasniki človeka. Kadar gre za človeka, je to izjema, namesto pravila.

SEMINTJA.

Thomas A. Edison ne veruje v posmrtno življenje. On misli, da s smrtjo človeka umre vse, kar je v njemu. Kljub temu njegovemu mnenju izdeluje že dalj časa aparat, ki bo omogočil pogovarjanje z duhovi umrlih ljudi. Ta aparat bo eden najbolj delikatnih iznajdb za prenašanje besedi, kar jih je do sedaj še ustvaril duh ŽIVIH ljudi. Tako zatrjuje Edison sam, ki ima na polju iznajdb za človeštvo velike zasluge, dasiravno vlečejo dobiček od njih v prvi vrsti privatni interesi.

V Zedinjenih državah imamo številne organizacije spiritualistov, ki se pogovarjajo z mrtvimi. Imamo takozvane "ouiija boards", ki so nekak aparat za pogovarjanje z duhovi ljudi, katerih trupla že trohne v grobovih ali kjerkoli že. Thomas A. Edison smatra vse to za sleparijo, zato hoče izdelati aparat, s katerim bo dokazal, dali eksistira ali ne posmrtno življenje. "Pogovarjanje z duhovi je treba postaviti na znanstveno stališče", pravi Edison.

Stara je vera v posmrtno življenje, skoro tako stara, kakor človeštvo. Davno, predno se je pričelo razvijati krščanstvo, so že obstajale vere v nebesa in pekel, v bogove in boginje, v bese in angelje. Vsak rod si je vse to predstavljal po svojem okusu. Vse vere so učile, kakor uče danes, da se prične pravo življenje šele po smrti, da prične rajanje in uživanje šele, kadar se zemski človek poslovil od kratkega zemskega življenja. Teh dobrot so deležni le ljubljenci bogov ali Boga. Drugi pa so, ali šele bodo, pogubljeni.

Po trpljenju, po borbi za obstanek, po prestanih grozah bojov in vsega, kar je že nadlegovalo človeštvo, si ljudje žele miru, počitka in veselja. Na tem svetu ga primitivni ljudje niso imeli, kakor ga nima niti danes ogromna večina ljudi, ki je še vedno ukovana v suženjske spone izkoriščanja, brezpravnosti in ignorance. Raja na zemlji si ljudstvo do sedaj še ni znalo ustvariti. Zato je iznašlo nebesa, neke na nebu, do katerih dosedaj niti najboljši astronomi niso mogli prodreti s svojimi daljnogledi. Spiritualizem, in sploh vsa verstva, so zgrajena na domišljiji, na ignoranci, ki objema človeški rod skozi tisočletja. Ignoranca pa se polagoma zmanjšuje, verske dogme blede in to je zasluga znanosti.

Edisonov aparat ne bo omogočil pogovarjanja z duhovi mrtvecev, ker teh duhov ni v smislu, kakor uče spiritualisti. Edisonov duh bo živel tudi po njegovi smrti — v možganih drugih iznajditeljev, ki bodo izboljševali njegove iznajdbe in ustvarjali nove. Taki duhovi ne umrjejo in njihova zasluga je ves napredek, ki ga je doseglo človeštvo na polju znanosti in tehnike, da, tudi na polju militarizma.

Vse, kar so izumili možgani živih ljudi, je bilo prenešeno v možgane drugih živih ljudi. Ta proces

se nadaljuje skozi vso zgodovino človeštva, od najprimitivnejše dobe, in nadaljeval se bo, dokler bo eksistiralo življenje na zemlji. Tak je zakon razvoja.

Sedem deklet v starosti od šestnajst do dvajset let je ležalo na hrbtih, noge pa so držale v zrak; pred njimi pa je bilo okoli tucat moških, ki so molili, v molitev pa niso bili zamišljeni, ker so jih motile v svetih mislih krasne dekliške nožice. Ta prizor se je nudil policijskemu načelniku Theodorju Beckerju v Zion Cityju v bližini Chicage. To se ni zgodilo pred sto leti, ampak v soboto, dne 23. oktobra in vsaki dan že dolgo časa pred tem dnevom.

Dekleta, ki so opravljale božjo službo na tak "nemoralen" način, niso bile aretirane, ampak osem drugih, ki vprizarjajo te ceremonije. Obtoženi so nemoralnega obnašanja. Zion City je slaven ravno vsled čudnih verskih šeg. Prirejali so ples v čast božjo, toda plesalci so bili nagi. Oblasti ne verjamejo, da je to pravilen način za češčenje Boga, pa so prepovedale take plesse. Ampak ceremonije se nadaljujejo na skrivaj. Znanost bo morala korakati še dolgo pot, še se bo morala širiti kultura, predno bo iztrebljene razne verske sekte, katerih ni nikjer toliko, kakor v Zedinjenih državah.

Neka brzojavka z Dunaja se glasi, da je jugoslovanska vlada proglasila to državo za dedno monarhijo s Karadžordževićevo dinastijo na čelu. Ministrski svet je ob tej priliki tudi odredil, kakšen mora biti grb kraljevine SHS. in določil modro-belordečo zastavo za prapor monarhije.

Ta vest ni nikakršno iznenadjenje. Elementi, ki so zdaj na vladi, so izdelali za časa zadnje svetovne vojne Krfsko deklaracijo, ki določa ravno to, kar je sedaj potrdil belgradski ministrski svet. Krfsko deklaracijo je narekoval Pašić sam, v javnost pa je šla kot dokument Jugoslovanskega odbora v Londonu, katerega je priznala tudi srbska vlada, ki se je proglasila za boriteljico osvoboditve Jugoslovancev.

Tisti slovenski in hrvatski listi v Ameriki, ki so prisegali na Krfsko deklaracijo in peli slavo srbski vladi, jo danes napadajo. To je politična prostitucija, ki je silno razširjena med troimenim narodom, ki se danes vsled samega bratstva kolje med seboj. Ignoranca bo še dolgo kraljevala med Srbi, Hrvati in Slovenci, ki so bili med vojno en narod, ki pa danes niso več en narod, ampak trije prepirajoči se narodi. Kakor takrat, tako je tudi danes resnično, da je treba ustvariti šele pogoje, da postanejo Slovenci, Hrvati in Srbi res en narod. Vsled te trditve so nas takrat imenovali izdajalce, danes pa se sami psujejo med seboj z izdajaleci.

Nekateri so pričakovali, da bo v Jugoslaviji raj in tisoče ameriških Jugoslovancev se je nameravalo izseliti v domovino, v kateri bo sedaj, ko so trije jugoslovanski narodi združeni, dovolj kruha za vse. Sledilo je razočaranje in temu želja po izselitvi. Slovenci prihajajo trumoma v Ljubljano, kjer poskušajo dobiti vožnje listke za v Ameriko. Romanja se

vrše v Zagreb, Beograd in Trst k ameriškim konzulatoma, da se jim vizirajo potni listi in urede druge formalnosti. Potovanje v Ameriko je mnogo težje, kakor je bilo pred vojno, to je, združeno je z velikimi zadržki, formalnostmi in omejitvami. Vseh teh ovir se ljudstvo ne straši samo, da se umakne iz "osvojenih" dežele.

Jugoslavija ima dovolj polja, dovolj surovin, dovolj naravnega bogastva, da bi si lahko ustvarila prosperiteto, če bi si jo znala. V Jugoslaviji pa vlada birokratija in verižniki, ki tirajo državo v vedno večjo mizერიo, ljudstvo pa obupava, ker še ni sposobno, da bi si znalo pomagati. V Beogradu, pa tudi drugod, rešujejo važna vprašanja po kavarnah radikalni profesorji, ki so se krstili z nazivom komunisti, birokratija in verižniki pa slave svoje orgije. Politika v Jugoslaviji mora izginiti iz kavarne. Manj diskuzije in več dela, manj pohajanja v kavarne in več med maso, to je potrebno, da delajo tisti, ki se proglašajo za predstavnike nove bodočnosti. Socializem potrebuje sposobnih ljudi, ki imajo tudi izkušnje, kajti le v tem slučaju vedo, da se ne morejo delati skoki. Kričanje za komunizem ne bo prineslo boljše bodočnosti jugoslovanskemu ljudstvu. Med ljudstvom je treba delati, treba ga je učiti, da se ga polagoma pridobi za resno, konstruktivno delo. Hitro se ga pridobi le za male pobune, kakor je bila na primer ona hrvatskih kmetov. Kadar prikipi nezadovoljnost do vrhune, se ljudstvo upre samo od sebe. Ne doseže pa drugega, kakor nekoliko razdejanja, mrtvecev in ranjencev. Vzgoje, te je treba, tudi jugoslovanskemu kmetu.

Petnajsto leto že delujejo slovenski socialisti v Ameriki med jugoslovanskim delavstvom za socializem in socialistični tisk. Dosegli so se uspehi na kulturnem in političnem polju. Socialistični vpliv se opaža v vsej naši javnosti. Klerikalizem, kakršen je med ameriški Irci in Poljaki, ali pa med Slovenci v starem kraju, je pri nas nemogoč. Tako daleč smo prišli. Da, celo tako daleč smo dospeli, da se hlinijo s socializmom prežetemu delavstvu vsi slovenski "napredni" listi, ampak to le med volitvami. Par mesecev pred volitvami pa dajo svoje kolone v najem kapitalističnim strankam za njihovo propagando. Lastniki teh listov sicer vedo, da bo del čitateljev njihovih listov vsled tega razburjen, da bodo nekateri odpovedali list, ampak to jih ne razburja. Ko bodo volitve končane, bodo pričeli zopet pisati "socialistično" in propagirali socializem za Rusijo, nemško Avstrijo in morda tudi za Japonsko in Korejo. Ljudem se bo to dopadlo, in pri tem bodo pozabili, da so taki delavski listi par mesecev poprej propagirali za kapitalistično nadvlado v tej deželi.

Vsi ne bodo pozabili in za toliko se bo pomnožila naša armada.

Stari cerkveni očetje so si belili glave, kje da je peklo. Danes vemo: povsod, kjer je kapitalizem.

ZADRŽANJE SLOVENSКИH LISTOV V AMERIKI ZA ČASA VOLILNE KAMPANJE.

"Prosveta" je zvesta resolucijam in zaključkom, sprejetih na konvencijah SNPJ. Njeni uredniki so socialisti.

"Glas Naroda" priobčuje oglase in članke za kandidate republičanske stranke. "G. N." je že od nekdaj na strani republičanske stranke in je v tem oziru iskren, to je, da ne skuša slepomišiti pod krinko psevdosocialističnega lista.

"Enakopravnost" priobčuje oglase za kandidate republičanske stranke.

"Ameriška Domovina" priobčuje oglase za kandidate republičanske stranke. V člankih agitira za demokratske kandidate. Njeno politično stališče, kakorkoli je "švigašvagarско", je vseskozi protisocialistično.

"Glas Svobode" priobčuje oglase in članke za republičanske kandidate Hardinga in Coolidgeja.

"Amerikanski Slovenec" oglašuje republičanske kandidate. Kake določne politike nima, razun v tem, da napada socialistično gibanje in še to na način, ki prikazuje veliko duševno revščino ljudi okoli A. S.

"Slovenija" (v Milwaukee) oglašuje republičanske kandidate Hardinga in Coolidgeja.

"Glasilo KSKJ." oglašuje republičanske kandidate.

"Edinost" (glasilo Kazimirja Zakrajška) ne prejema redno in ne vemo, dali agitira za republikance ali demokrate, ali pa oboje, ako plačajo. List je napolnjen nizkotnih izbruhov proti socialističnemu gibanju.

"Socialistična Zarja", mal listič, ki ga izdaja jugoslovanska federacija S. L. P., je seveda za kandidate omenjene stranke. Če "S. Z." še izhaja, ne vemo. Njena uprava nam ni poslala še nobenega iztisa, najbrž zato, ker se boji pokazati duševno revščino, ki zija iz njenih malih predalov.

"Čas", leposlovni mesečnik, ne prinaša kampanjskih člankov.

"Proletarec" je še vedno edini resnični glasnik slovenskega, razredno zavednega delavstva, organiziranega v Jugoslovanski Socialistični Zvezi. Ustanovljen je bil pred 15. leti za socialistično propagando, kateri je ostal zvest in po tej poti bo nadaljeval, dokler bo izhajal. Lastuje ga slovenska sekcija JSZ.

Razun "Proletarec", "Prosveta" in "Glasilo K. S. K. J." so vsi drugi slovenski listi v privatni posesti, bodisi posameznikov ali pa korporacij.

Švedski kabinet, kateremu je načeloval socialist Hjalmar Branting, je resigniral. Dasiravno so socialisti največja skupina v švedskem parlamentu, vendar ni še dovolj velika, da bi mogla uvesti socialne in gospodarske reforme, katerim oponirajo protisocialistične stranke. Vse, kar je v danih razmerah socialistično ministrstvo moglo doseči, je doseglo.

Novo švedsko ministrstvo je sestavljeno iz izven političnih krogov, takozvano uradniško ministrstvo.

Kampanja socialistov in kampanja kapitalistov.

Od kar je organizirana Socialistična stranka Amerike, pride pri predsedniških volitvah vpoštev temeljno vprašanje, ki se tiče odprave privatnega lastništva vseh produktivnih in distributivnih sredstev, z nadomestitvijo kolektivnega lastništva in demokratske kontrole in uprave. Pri starih strankah pa pridejo vpoštev le površne reforme, ki izhajajo iz privatnega lastništva.

Demokratska in republikanska stranka govore v svojih programih le o splošnih potrebah blagostanja dežele, o svobodi, o tarifih, o trgovski ekspanziji, o plovbah, o železnicah, o investicijah v tujih deželah, o protekciji velefarmerjev, o patriotizmu itd., kakor da je vse to res last vsega naroda (tako bi moralo seveda biti), in ne le nekaj privatnih spekulantov.

Kdo drug pa je odvzel ljudstvu svobodo, blagostanje itd., če ne ljudje tistih strank, ki sedaj tako svečano proglašajo, da je treba dati te stvari ljudstvu? Ali ni bila demokratska stranka tista stranka, ki je odvzela ljudstvu svobodščine, ki jih daje ustava te dežele? Ali niso bili člani obeh strank tisti ljudje, ki so delali v času vojne 100 procentne in večje profite, in tako onemogočili ljudstvu blagostanje? Kdo pa poseduje železnice, tovarne, mline, premogokope itd., če ne republikanci in demokrate?

Vzlie temu hodita Cox in Harding po deželi, pa pripovedujeta ljudem, ki ju hočejo poslušati, o popravilu blagostanja, o povratku svobode itd., kakor da sta republikanska in demokratska stranka popolnoma nove politične stranke, ki niste bile še nikdar na vladnem krmilu, in da vsled tega ne moreti prevzeti za zlo, ki obstaja, nobene odgovornosti.

Dobe se seveda ljudje, ki pravijo, da so nekateri člani republikanske stranke in demokratske stranke pač profitarji, ali da vlada, ki je na krmilu, nima s temi reči nič opraviti, ker da je ravna na splošno vedno nepristransko; njeni nameni da so bili taki, ki so šli v prilog vsemu ljudstvu. Ali res? Poglejmo.

Svoječasno je demokratska vlada pozvala na podlagi Leverjevega zakona premogarske barone v Alabami, naj se pogajajo s premogarji radi priznanja unije in njegovih plač. Toda premogarski baroni ne le da niso vpoštevali vladnega poziva, ampak so vlado direktno zavrnil s klju bovanjem. Zvezni pravdnik Palmer je podlegel, in premogarskim baronom se ni zgodilo nič žalega. Kmalo na to so premogarji, da izvojujejo to, kar vlada ni bila vstanju izvesti s svojo avtoriteto, apelirali na vlado, naj njihove zahteve izvede enostavno preko glav premogarskih baronov, ker ima vlada premogarje na svoji strani. Toda vse zastonj. Operatorji so vladni odlok zavrgli, odklonili so priznanje unije in povedali washingtonski vladi, naj gre v — —!

Ali mislite, da je bil kateri premogarskih baronov vržen vsled tega v ječo? Ali mislite, da je bila s tem v zvezi izdana kakšna sodnijska zapoved? Ali morda kdo misli, da so bili poslani na lice mesta kakšni policaji, ki bi te "outlowe" ugnali s krepelci? Ali mislite celo, da so bili poslani na lice mesta vojaki, da jih postrele?

Nič podobnega! Ti so kapitalisti — gospodarji! Ti se ne ravna po zakonih, ker so sami zakon. Tem se ni treba podvreči vladi, ker so sami vlada.

In kaj je sledilo temu? Premogarji v Alabami so šli vsled te zakrnjenosti premogarskih baronov na štrajk. Sklicali so shode, na katerih so razpravljali čisto ustavno in mirno o svojih nadaljnjih ukrepih. Toda kaj se je zgodilo? Prišli so vojaki in so mirno zborujoče premogarje razgnali z nasajenimi bajoneti. Vojaki so imeli tudi povelje, da lahko streljajo, kadar se jim bo zdelo potrebno.

Kar se je zgodilo pred nedavnim v Alabami, se je zgodilo že prej v W. Virginiji, v Pennsylvaniji, Ohio, Indiani, Illinoisu, v Coloradi in v Utah.

In vse to zagovarjata Cox in Harding; kajti te razmere so bile, ko je bila na krmilu republikanska stranka, in so sedaj, ko je na krmilu demokratska stranka. Obe stranki ste kontrolirali deželo nad 100 let, in če je med njima kakšna razlika, je je treba iskati le v tem, kako ste druga drugo izpolnjevali v reakciji.

Vprašajte Coxa in Hardinga, kaj mislita o pomanjkanju premoga, ki ga operatorji ne puste kopati vsled tega, ker žele premogarji malo več za svoje življenje, kar pomeni znižanje čezmerne profita za operatorje, pa vam ne bosta znala odgovoriti za odpomoč. Niti toliko ne vesta, kot je vedel pred leti Taft, ko ga je neki delavec vprašal, kaj je storiti delavcu, ki je brez dela in denarja, pa je odgovoril, da to ve edinole Bog.

Njima to ni mogoče odgovoriti drugače kakor na en način — in to je, da je treba delavce nagnati na delo s puškami in bajoneti. Odgovor na to morejo dati edino socialistični kandidati, katerih stranka ima program za združevanje premogokopov in vseh drugih industrij, ki se obratujejo za interese splošnosti.

Ta program se glasi:

Politične zahteve:

1. Vsled strogih kvalifikacij, ki omejujejo volilno pravico z ozirom na bivališče v deželi, je pri vsakih volitvah odvzeta milijonom državljanom pravica do vdeleževanja volitev; sprejmejo naj se zadostna določila za registriranje in vdeležitev volitev sezijskih delavcev.

2. Ustavna svoboda govora, tiska in zborovanja naj se vrne ljudstvu in v ta namen odpravi zakon o špionaži in vsi drugi respresivni zakoni, prepove pa naj se nepravilno prilaščanje oblastne sile.

3. Vsa zasledovanja po zakonu o špionaži naj se opuste in osebe, ki so v ječah zaradi domnevanih prestopkov, izvirajočih iz religioznega prepričanja,

političnega mnenja ali industrijalne aktivnosti, naj se popolnoma oproste in takoj osvobodijo.

4. Noben inozemec naj ne bo deportiran iz Zedinjenih držav zaradi svojih političnih nazorov ali zaradi sodelovanja v delavskih bojih, v nobenem slučaju pa ne brez pravilne zaslišbe, na podlagi določene obtožbe.

5. Moč sodišč, da morejo delavce v njih bojih proti delodajalcem z izdajanjem sodnijskih prepovedi in drugače, kakor tudi moč razveljavljanja po kongresu sprejetih zakonov, naj se odpravi.

6. Zvezne sodnike naj voli ljudstvo, ki naj ima pravico odpoklica.

7. Predsednik in podpredsednik Zedinjenih držav naj bosta voljena potom direktnih in splošnih volitev in poredjena odpoklicu.

8. Volilna pravica naj bo enaka in neomejena v dejstvu in v zakonu za vse moške in ženske po vsej deželi.

9. Ustava Zedinjenih držav naj dobi dodatek, ki naj ojača sigurnost civilne in politične svobode in odpravi vse ovire industrijalnih in družabnih reform — všteti izpremembe, ki so navedene v tem programu. Izprememba dodatkov je odvisna od večine splošnih volilcev po njih lastni iniciativi, ali pa po iniciativi kongresa.

Zahteve glede na socializacijo.

1. Vsa podjetja, ki so bistveno potrebna za obstoj in blagostanje ljudstva, kakor železnice, ekspresna služba, plovba, telegraf, telefon, rudniki, oljni vreli, strojne sile, žitne shrambe, klavnice, hladilnice in vse nacionalno obsežne industrije prevzame dežela.

2. Vso industrijo, ki je javna last, naj upravlja skupno vlada in zastopniki delavstva, ne za dohodke ali profit, temveč edino z namenom, da se zagotovi pravična odškodnina in človeške razmere delavcem in uspešna ter primerna služba za občinstvo.

3. Vse banke naj prevzame vlada, ki naj jih zedini v enoten javen bančni sistem.

4. Poslovanje zavarovalnic naj prevzame vlada in naj jih raztegne tako, da bodo vključevale zavarovanje proti nezgodam, boleznim, onemoglosti, starosti in brezposelnosti brez prispevkov od strani delavcev.

5. Kongres naj sprejme določbe štirinajstega dodatka, tičečega se črnce, in zvezna vlada naj sprejme izdatne zakone, ki naj zagotovijo črncem popolne državljanske, politične, industrijalne in izobraževalne pravice.

Industrijalne zahteve.

1. Kongres naj sprejme izdatne zakone za odpravo otroškega dela, za določitev minimalne plače, osnovane na ugotovljenih izdatkih za dostojno življenje, za zaščito sezonskih delavcev in nezaposlenih delavcev proti zatiranju, za odstranitev detektivskih in stavkokaških agentur ter za določitev krajšega delovnika v soglasju s povečano industrijalno produktivnostjo.

Ta program je jasen in ne potrebuje nobenega drugega komentarja kakor tega, da se ž njim strinjajo vsi socialisti.

Ne strinjajo pa se ž njim tisti, ki žele, da ostane vse pri starem; tisti, ki žele, da se rede na stroške drugih.

Socialistična kampanja je kampanja za odpravo privatnega lastništva — ne klobukov, hlače, žlice, sraje, pipeev, zobnih krtačic, nogavic, čevljev in drugih parafernalijs — ampak vseh temeljnih industrij, ki jih rabi ljudstvo za obstanek, za mir in blagostanje.

Kapitalistična kampanja je za nadaljevanje profitarstva na veliko, nadaljevanje za graft, nadaljevanje bede, bolezni vseh vrst, iskanje svetovnih trgov in povzročanje vojn.

Dne 2. novembra boste lahko zbirali med enim in drugim. Kaj boste zbrali — prvo, ali drugo?

Na Poljskem so socialisti proglasili generalni štrajk kot protest proti nakani reakcionarjev, ki hočejo poljski parlamentarni sistem urediti v dve zbornici po vzgledu avstrijske gosposke zbornice in državnega zbora. Ta poljski senat bi bila odločujoča sila. V njem bi bili zastopani aristokratje z dednim nasledstvom, škofje in druge visoke personalitete. Socialni demokratje in agrarci so samo za zbornico poslancev, izvoljenih od ljudstva potom splošne, enake in tajne volilne pravice.

V sedanjih poljskih zbornicah poslancev je na dnevnem redu vprašanje konstitucije za poljsko republiko. Načrt, kakor je predložen, je nazadnjaški in starokopiten. Na Poljskem ima plemstvo še veliko vpliva in ravno vsled tega vpliva je danes ta država na robu gospodarskega propada.

Konstituanta bo najbrže sprejela načrt za dve zbornici, kljub protestnemu štrajku delavstva in opoziciji naprednih poslancev; izgleda pa, da bo modificiran načrt za volitve predsednika v smislu, da se ga bo volilo direktno potom ljudstva in ne kakor v Franciji, kjer ga izvolita zbornici, ali v Ameriki, kjer ga volijo elektorji.

Razni senati, "gosposke" zbornice, zbornice magnatov itd., vse to spada v dobo preteklosti. Ameriška socialistična stranka je za odpravo senata in samo za eno zbornico, kakor so socialisti po vseh drugih deželah tudi samo za en parlament. Razne "višje" zbornice pa naj nadomestijo delavski, oziroma industrijalni sveti.

ZA CLEVELAND, O.

Jugoslovanski socialistični klub št. 27 J. S. Z. priredi v soboto večer dne 30. oktobra velik javen ljudski shod, na katerem bo govoril sodrug Joško Oven o predsedniških volitvah. Shod se vrši v dvorani R. Božeglava (preje Birkova dvorana) 6006 St. Clair ave. Začetek ob 8. zvečer.

Slovenski delavci v Clevelandu in okolici, ta dan vsi na ta shod!

Odbor jugosl. socialist. kluba št. 27 J. S. Z.

Glasovi iz našega gibanja.

Detroit, Mich. — Tu je brezposelnost z vsakim dnem večja. Vsled nje je prizadeto tudi večje število Slovencev. Tudi plače se znižujejo, da pridemo na ta način preje v "normalne razmere". Stanarina, cene živilom in drugim potrebščinam pa se ne ganejo navzdol. Delavstvo mirno prenaša diktaturo podjetnikov in trgovcev. Dobi se kdo, ki sicer pozabavlja čez unijo (Auto Workers), češ, zakaj se ta ne zavzame za preprečenje brezposelnosti. To so tiste vrste ljudje, ki od strokovnih in političnih organizacij največ zahtevajo, toda podpirali jih niso in jih tudi ne bodo.

Vsled brezposelnosti in draginje je v mestu sicer precej nezadovoljnosti, toda naši drugovi komunisti bi se morali veseliti takih razmer, če hočejo ostati logični. Vedno so nam pripovedovali: Čim slabše bo, čim večja bo tiranija, brezposelnost in druge družabne bolezni, več bo "pobun" in revolucionarjev.

Dobro je, da imamo še eno "nekompromisno" stranko, to je S. L. P. in njen organ v slovenščini "Soc. Zarja". Ta obljublja, da nas bo nekega lepega dne povedla v paradiž "industrijalne republike". Seveda je samo njena naloga izvršiti socialno revolucijo, zato tudi dobro napreduje. V času njenega desetletnega obstoja razbija A. F. of L. in I. W. W., pri tem pa sama postaja vedno manjša. V dokaz številke: Jugoslovanska federacija S. L. P. je imela še pred letom dni okrog 1390 članov, sedaj jih ima pa le še 666. Če bodo njene številke naraščale v to smer, ne bo še socialne revolucije.

Petrovič, urednik "R. Borbe" je na konvenciji omenjene federacije dejal, da bo v Ameriki skok iz kapitalizma v socializem izvršen brez vsake epohe; danes še kapitalizem, bo jutri že socializem, brez vsake politične države. V Rusiji je politična država potrebna najbrže zato, ker ni tam "eselpistov", ki bi pokazali, kako znajo oni voditi družabni preobrat. Na frazah so seveda zelo bogati. Tudi omalovaževati znajo socialistične borbe, ki so že desetletja v boju za proletarijat. Pri tem tudi Debsa ne izvzamejo. Je že tako: poleg drugih epidemij razsaja danes tudi možganska epidemija, ki ima za razvijanje posebno ugodno polje pri ljudeh, ki se zbirajo v edino zveličavni SLP.

Naši komunisti so po Detroitu pridno razširjali zagrebško "Novo Istino", češ, da je to najboljši list, kar jih izhaja v Jugoslaviji. Pa pride kongres Jugoslovanske soc. rad. partije (komunista), ki se na kongresu razcepi v dve komunistične stranke, Nova Istina pa je šla s centrumaši. Tukajšnji komunisti pa so potem proglasili za edino zveličavno glasilo Novi Svet. Kar jim je bilo včeraj še zveličavno, jim je danes izdajniško. Denar, ki so ga poslali Novi Istini, je bil baje preklican, s pripombo, da naj se ga izplača belgradskim "Radničkim Novinam". Tako iščejo neprenehoma "prave revolucionarce", kakor Izraelci obljubljeno deželo. Ko pa so bili pri zadnjih

volitvah izvoljeni, so prisegli Bogu in kralju, kakor pred časom Korač. Čudna so pota usode. — O čistem revolucionarju L. Frainu pripovedujejo, da je "požutio". Če bi jim kdo pred letom dni dejal, da Fraina ni iskren, bi ga nahrulili z izdajnikom, socialpatriotom in tako naprej.

Socialistična stranka vodi tu zelo aktivno agitacijo. Prirejajo se shodi z velikimi uspehi. — Dne 10. oktobra se je vršila debata med socialistom L. Davidovom in demokratom J. H. Leejem. Oba sta kandidata za kongres v 13. distriktu. Demokrat je na debati seveda sijajno pogorel; Lee je citiral par zadnjih odstavkov iz komunističnega manifesta, da bi z njimi dokazal, da so socialisti samo za revolucijo potom nasilja. Njegov socialistični protivnik pa ga je imenitno blamiral. Lee je med drugim sve toval tistim delavcem, ki so z Ameriko nezadovoljni, naj se izselijo v Rusijo. Čuli so se medklici, naj preskrbi potne liste. Mož najbrže ne bo več skušal debatirati s socialisti na delavskih shodih.

V Detroitu imamo takozvani "open forum", ki je za delavstvo precejšnje izobraževalne vrednosti. Vsakdo lahko izrazi svoje mnenje in vsakdo lahko stavi vprašanja, ne glede, kateri politični frakciji pripada.

Agitacija za socialistične kandidate je zelo agilna. Pričakuje se, da bodo dobili v Detroitu veliko število glasov. Poročevalec.

ZA COLLINWOOD, OHIO.

Delavstvu v Collinwoodu in okolici naznanjamo, da se vrši v **NEDELJO, DNE 31. OKTOBRA** javen ljudski shod, na katerem bo govoril sodrug **JOŠKO OVEN** o predsedniških volitvah.

Shod se vrši v **KUNČIČEVI DVORANI** na Waterloo Road. Začetek ob 2. popoldne.

Delavci v Collinwoodu in okolici, vdeležite se tega shoda v obilnem številu!

PRIPRAVLJALNI ODBOR.

FOND PREDSEDNIŠKE KAMPANJE J.S.Z. 1920.

XI. Izkaz.

Nokomis, Ill.: Jugosl. socialistični klub. št. 128 J. S. Z. \$25.00.

Chicago, Ill.: Po \$1.: J. Potočnik, F. Ceglar, M. Klemenčič; P. Vesel 50c. — \$3.50.

Bon-air, Pa.: Jugosl. socialist. klub št. 220. — \$13.15.

West Newton, Pa.: Nabrano na shodu jugosl. socialist. kluba št. 32 J. S. Z. — \$23.10.

Detroit, Mich.: J. Topolak — \$2.00.

Niles, O.: J. Kokošin — \$1.00.

Skupaj v tem izkazu \$ 67.75

V zadnje mizkazu dne 12. oktobra 2,105.09

Skupaj do 26. oktobra 1920. \$2,172.84

Tajništvo J. S. Z.

AGITATORJI NA DELU.

Naročnin na Proletarca so poslali:—Joseph Cebular, Vandling, Pa., 2; Mike Podboy, Collinwood, 5; F. Z., Chicago, 2; F. Mivšek, North Chicago, 3; Mary Aučin, Chicago, 2; A. Grden, Cleveland, 1; J. O., Pa., 6; Jos. Zorko, W. Newton, Pa., 3; John A. Shprohar, Irwin, Pa., 4; A. Klemenčič, Cleveland, 3; J. Skuk, Cleveland, 1; F. Maroh, Milwaukee, 3; Jos. Oblak, E. Palestine, O., 2; John Kokošin, Niles, O., 5; Mary Udovich, Chicago, 1; Frank Smerdu, Moline, Ill., 3; L. Urbancich, Detroit, 2. (V tem izkazu so označene le naročnine, ki so jih poslali agitatorji, oziroma zastopniki).

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam.—Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zavezan. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." — Tajnik kluba št. 27, JSZ.

LISTU V PODPORO.

West Newton, Pa. — Joseph Zorko, \$1.80; po 50c, John Penc, John Šink, John Langerhole; po 25c, John Kobe, Joseph Lavrič, Jacob Kranc, Frank Kolkol, John Jardašy, Franc Pograjc, John Werhar, Anton Turk, Anton Dragar, Alois Kokelj, Joseph Orehek, Joseph Jerina, Martin Jamnik, Frank Kunšt, Martin Ihans, Joseph Kerhlikar, Rudolf Kreč, John Ferjan, Joseph Juvan, John Svetek, Mike Jerina, Anton Breclj, Frank Lahaj, Andrew Povirk, Anton Uštar, Frank Šinkovec, Rudolf Šuštar, Anton Wehar, Joseph Bates, Andrew Ogrin, Anton Turenšek; (pošiljatelj Joseph Zorko) skupaj	\$11.05
Detroit, Mich. — Po \$2.00, Michael Glad; po \$1, Thomas Petrich; po 50c, Anton Jurca, Katarina Klarich; po 25c, Geo. Kalčič, Math Glad, Jos. Briški, Jos. Stimek, L. Turk, M. Skender; (pošiljatelj M. Glad), skupaj	\$ 5.50
Forest City, Pa. — Frank Rataic	2.50
La Salle, Ill. — Paulina Ermenc	50
Chicago, Ill. — Po 50c, Frank Hren, F. Šetina, M. Ciganich, M. Skočir; po 25c C. Lovišek, skupaj	2.25
Lawrence, Pa. — Nabrano na zabavnem sestanku soc. kluba št. 184, JSZ., v prilog agitacije za socialistične kandidate	30.00
Irwin, Pa. — J. R. Shprohar	2.40
Detroit, Mich. — Joseph Topolak	1.50
Cleveland, O. — Louis Pechenko	2.50
Buhl, Minn. — Primož Tomažič	50
Rock Springs, Wyo. — John Dolinar	50
East Palestine, O. — Po 25c, Frank Kavčič, (Darlington), Tony Kunstelj, Jacob Oblak; po 50c, Joseph Oblak; skupaj	1.25
Detroit, Mich. — Frank Modic, \$1.00; John Žiber, 25c	1.25
Skupaj	\$ 61.70
Zadnji izkaz	475.84
Skupaj do 23. oktobra	\$537.54

Slov. delavska

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1906.

podporna zveza

Inkorporirana 22. aprila 1906 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRIČ, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 135, West Mineral, Kans.

1. porotnik: BRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštinih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnjopravi.

La Salle, Ill. — Dne 13. oktobra je tu preminul rojak Joseph Mesojedec, v starosti 44 let. Doma je bil iz Št. Jakoba, fara Št. Jernej na Dolenjskem. Zapušča soprogo, dva sina in nedoraslo hčerko. Bil je član društva št. 2, S. N. P. J., in društva Od Boja do Zmage, št. 22, SDPZ., ki izreka žalujočim ostalim svoje iskreno sožalje.

Pokojni Jakob Mesojedec je bolehal dolgo časa na želodčni bolezni in ji je slednjič podlegel pri operaciji. Bil je mirnega značaja in priljubljen med tistimi, ki so ga poznali.

Ob enem opozarjam članstvo društva št. 22, S. D. P. Z., da je bilo na zadnji seji dne 3. oktobra sklenjeno, da mora vsakdo prispevati 50c izrednega asementa v društveno blagajno. Ta svota se bo plačala v dveh obrokih, novembra in decembra, vsakokrat 25c.

— Opozarjam vse prizadete, naj se rednejše udeležujejo društvenih sej. — Frank Gregorič, tajnik društva št. 22, SDPZ.

Homer City, Pa. — Društvo Slovenski Dom, št. 107, SDPZ., je na svoji seji, ki se je vršila dne 3. oktobra, protestiralo proti temu, da bi se še nadalje vplačevalo v konvenčni sklad, ker se sedaj plačuje že 13 mesecev. Konvencijo se odločuje, ali plačevanje v konvenčni sklad se ne prekliče. Naše društvo želi, da se konvenčni asessment odpravi kakor hitro mogoče. — Bilo je sklenjeno, da se ta izjava našega društva objavi v glasilu, da spoznajo naše mnenje tudi druga društva. — Filip Krušek, preds.; Anton Glavan, tajnik; Anton Kalister, blagajnik.

Še nekoliko pojasnila.

Iz urada gl. predsednika S. D. P. Z.

V 683. številki Proletarca, glasilu naše organizacije, sem videl nekako resolucijo društva št. 146, SDPZ., v kateri se izreka kritike proti gl. odboru SDPZ. Ta resolucija nima nobene stvarne podlage in izgleda le kot plod hipne razburjenosti in nepoznanja pravih razmer. Tudi je brez podlage, v kolikor se tiče naših pravil.

Društvo želi konvencijo. Glavni odbor je iskal vsa pota v namen, da bi se organizaciji prihranilo nekaj tisočakov, dočim menda želi omenjeno društvo ravno nasprotno. Naj toraj na tem mestu povdarim, da bodo organizaciji prihranjeni nepotrebni stroški, tudi, ako ne pride do združitve. Rezultat prihranitve bo jasen, ako ne prej, na prihodnji redni konvenciji v mesecu maju 1921.

Iz resolucije društva št. 146 je razvidno, da so pozabili, da se je članstvo naše organizacije izreklo z ogromno večino za združenje slovenskih podpor-nih organizacij. Na podlagi postav države Pennsylvanije pa je članstvo glavni faktor za odločanje o takih vprašanjih. Raditega mi ne potrebujemo nobene posebne konvencije za odobritev združevalne pogodbe, ker jo je odobrilo že članstvo na referendumu in to za našo organizacijo zadostuje. Malenkostne zadržke v pogledu vprašanja združenja pa bomo — vsaj tako upam — premostili v najkrajšem času. Društvo št. 146 se morda moti v tem, da morajo nekatere druge organizacije obdržavati izredne konvencije za potrditev združevalne pogodbe. Vsaka država ima namreč svoje zavarovalninske zakone, ki se v nekaterih ozirih razlikujejo med posameznimi državami. Naša organizacija je takorekoč že popolnoma pripravljena za združenje, če pa tega še ni pri drugih organizacijah, katere so za združenje, ni to naša krivda.

Kar se tiče glede vplačevanja v konvenčni sklad, o katerem tudi namigava omenjeno društvo, bodi pojasnjeno, da ne bo članstvo radi teh prispevkov prav nič na izgubi. Mesto, da bi se mesečno razpisoval izredni asessment, je prikladnejše, da

ostane plačevanje v omenjeni fond v veljavi do prihodnje konvencije; tako je zaključil skupni gl. odbor na priporočilo gl. tajnika, ker imamo sedaj nekaj skladov, označenih v pravilih, posebno upravni, ki se nikakor ne pokrivajo z rednimi vplačili.

Apeliram na članstvo, posebno na članstvo društva št. 146, da naj bolj naroča glasilo in pazno čita vse uradne zadeve, ki jih prinaša. Imeli smo dosti razprav, mnogo objav itd., s katerimi bi moralo biti članstvo seznanjeno. Le tako bo poznalo notranje zadeve organizacije. Če članstvo ne bo čitalo glasila, bodo vedno obstajale možnosti za nesporazume in kritike, ki imajo svoj odsev v nepoznanju zadev organizacije.

Vsem društvom naj bo za vzgled društvo št. 64, SDPZ. v Milwaukee, Wis., ki je sklenilo, da mora biti vsak član naročnik glasila. To je posnemanja vreden sklep. Katero društvo bo prvo sledilo temu vzgledu?

Upam, da člani društva št. 146 ne bodo užaljeni vsled teh vrstic. Opravičen sem tudi jaz povedati svoje mnenje in zagovarjati svoje stališče, ki je po mojem najboljšem prepričanju vedno le v korist te organizacije.

Bratski pozdrav članstvu SDPZ.

John Prostor.

NAROČNIKOM V DETROITU.

Ker se v Detroitu vse hišne številke spremenjuje, prosimo naše naročnike, naj nam te spremembe sporoče, kakor hitro pridejo v veljavo. Obvestite nas potem dopisnice na kateri naznanite prejšnji in novi naslov, ali pa sporočite spremembo sodrugu L. Urbančiču, 250 Frederick Ave. — Upravništvo.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRIA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležuje sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji. John Kresse, 396 4th Ave.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ. se vrši dne 13. novembra (drugo soboto v mesecu) v klubovih prostorih na 424 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrstimo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. Organizator.

SEJE KLUBA ŠT. 1, JSZ.

v Chicagi se vrše vsaki tretji petek v mesecu v dvorani SNPJ. na 2657 So. Lawndale Ave. Pridobivajte klubu novih članov in socializmu novih bojevnikov. — Poleg rednega dnevnega reda imamo na naših sejah tudi diskuzije o važnih dnevnih vprašanjih. Ako še niste član, vas bo poset ene naše seje prepričal o potrebi socialistične organizacije, postali boste član in prihajali redno k sejam, kakor naši drugi člani. Organizator.

Prepričali so se.

Rojaki in rojakinje, ki so si prišli ogledati naša zemljišča v North Carolini, so se na lastne oči prepričali, da nisem prav nič blufal v svojih oglasih in cirkularjih, ampak da bi bil lahko še več povedal o lepi in veliki letini, ki jo imajo naši farmarji in o rodovitnosti naše prsti.

Prišli so štiri, kupili so farme in še štiri farme za svoje prijatelje, potem ko so tri dni ogledovali razne farme in naša zemljišča. In kaj so videli? Tako koruzo, kakršne še niso videli v svojem življenju — od 12 do 16 čevljev visoko, ki bo prinesla najmanj 70 bušljev na akker — in ta koruza je bila sajena potem ko so farmarji dobili ogromen pridelek ranega krompirja, ki je prinesel najmanj \$500 na akker čistega dohodka — ampak koruza ai edini pridelek, kajti med koruzo je posejan tudi soy-fizol, ki bo prinesel najmanj eno tono in pol mrve in okoli 30 bušljev fizola. Videli so tobak, bombaž, velvet fizol, sladki krompir in razne druge poljske pridelke, kakor tudi "supernong" trto, razno sadje, itd., ki je rodilo v obilni meri. In prepričali so se, da je naša prst za 25 odstotkov boljša in rodovitnejša od najboljše prsti na obdelanih farmah, katere sem jim pokazal.

Podnebje — do sedaj še ni bilo nobenega mraza — izvrstne pitne vode in prijaznega kraja in lepe lege naših zemljišč niso mogli prehvaliti — zato so tudi kupili vsi in zato bo kupil tudi vsak, katerega veseli farma in si pride ogledati naša zemljišča. Vladni veščaki, farmarji, kakor tudi vsi tisti, ki se razumejo na rodovitnost zemlje, podnebje in vremenski položaj, so edini v tem, da bodo ta naša zemljišča najrodovitnejša v deželi, ko hitro družba dogotovi kanalizacijo in ljudje začno obdelovati zemljo.

Na zemljiščih imamo sedaj že štiri velike stroje za gradbo kanalov in potov, peti stroj pa je na potu iz Bay City, Mich. Za nadaljna pojasnila in naslove kupcev pišite na spodnji naslov.

V soboto 6. novembra grem zopet na zemljišča v North Carolino, kogar veseli farma, naj se odloči priti ogledati si kraj in zemljišča na ta dan.

A. H. SKUBIC & COMPANY
Room 79, Metropolitan Block,
Chicago, Ill.

Slika kaže, kaj pomeni, če uživате nepoznane gobe.

Ravno takih posledic se ne ubranite, ako kupujete NEPOZNANA ZDRAVILA. Nevarne gobe so vedno vabljive. Njih raznolična boja je zapeljiva za nepremišljene ljudi, kakor so ničvredne preparacije z nesmiselnimi imeni in znamkami past za ljudi, ki se jih lahko vara.

Toda modri ljudje kupujejo samo zdravila, ki so šla skozi preizkušnjo časa. Če trpe vsled slabega teka, na zapeki, vetrovih v želodecu, glavobolu, nervoznosti in drugih želodčnih neredih, gredo v lekarno in kupijo edino

ORIGINALNO TRINERJEVO GRENKO VINO

ki ga je preiskusilo tisoče in tisoče pacientov skozi zadnjih trideset let in ga pronašli za popolnoma zanesljivo sredstvo.

Trinerjevo grenko vino je zanesljiv prijatelj. Steklenica, znak in ime so enostavni, toda notranja tvarina je bogata. Ponaredbe samo povečajo pravo vrednost pristnega Trinerjevega grenkega vina. Podobna imena ne naredijo podobna zdravila. "Doe's Horke Vino" ni Trinerjevo grenko vino. Trinerjevim zdravilom so priznana najvišja odlikovanja, zlate medalje in grand prix, na mednarodni razstavi v Parizu, Londonu, Rimu, Bruslju San Franciscu, Panami itd. — Ponaredbe ne morejo pokazati katere takih znamenj.

Trinerjevo grenko vino je jako okusno in deluje brez bolečin. Ono izčisti čreva, pomaga prebavi in povrne tek.

Veak lekarnar in trgovec z zdravili ima Trinerjeva zdravila v zalogi.

Joseph Triner Company

1333-45 SOUTH ASHLAND AVE. CHICAGO, ILL.

Obstoj enega naroda na stroške drugih narodov je vedno le nekaj časa mogoč; prej ali slej propade zatirajoči narod. Nasprotno pa vodi zveza narodov v svrhu skupnega, vzajemnega zvišanja delavnosti in blagostanja k vedno višjim ciljem.—W. Ostwald.

Ako čitaš Proletarca, pa spoznaj, da je dober list in te zanima, tedaj ga pokaži še tovarišu in mu ga priporoči, da bo tudi on to izvedel, kar izveš ti in se naučil, česar se učiš ti. To bo duševni dobiček zate in sanj.